

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

Αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι του Ερυθρού Σταυρού, του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, όλων των γυναικείων οργανώσεων που αντιπρόσωποί τους μας τιμούν με την παρουσία τους εδώ, καθώς και όλοι εσείς οι ακροατές που προτιμήσατε σήμερα που γίνονται τόσες εκδηλώσεις για την 8η του Μάρτη, να έρθετε εδώ. Καλώς εκάματε. Όχι για μας. Για τις Αδελφές του Ερυθρού Σταυρού. Τους αξίζει.

Ι. Θα πω εισαγωγικά για εκείνους που έρχονται πρώτη φορά, τί είναι η Ημέρα της Γυναίκας.

Η Ημέρα της Γυναίκας δεν είναι γιορτή της γυναίκας, όπως συχνά εσφαλμένα λέγεται. Η Ημέρα της Γυναίκας είναι επέτειος αγώνων. Και μάλιστα έναρξης αγώνα, ο οποίος υπήρξε για την εποχή του τρομερά θαρραλέος και ριζοσπαστικός. Ήταν η απεργία που έκαναν το 1857 μερικές υφάντριες της Νέας Υόρκης, ζητώντας ισότητα με τους άνδρες σε ό,τι αφορά τις ώρες εργασίας τουλάχιστον. Οι άνδρες είχαν επιτύχει 10ωρη εργασία ημερησίως εκείνη την εποχή, και οι γυναίκες είχαν απασχόληση 14 μέχρι και 16 ωρών. Και περιττό να σας πω, ότι γυρίζοντας στο σπίτι είχαν ένα ακόμη πολύπλευρο ωράριο για το νοικοκυριό και τα παιδιά, με τα μέσα που διέθετε τότε το νοικοκυριό, και με τη φτώχεια που υπήρχε τότε στις εργατικές τάξεις. Κατέβηκαν λοιπόν στους δρόμους και απαίτησαν, για πρώτη φορά φωναχτά, το δίκιο τους. Έκτοτε άρχισαν να κινούνται οι γυναίκες, διεκδικώντας τα δίκαιά τους δημόσια πλέον. Πρώτη η Σοσιαλιστική Διεθνής αναγνώρισε την ημερομηνία αυτή, την 8η Μαρτίου, ως διεθνή ημέρα της γυναίκας, και από το 1977 την αναγνώρισαν και τα Ηνωμένα Έθνη.

Εμείς θεωρούμε ότι αυτή την ημέρα κάθε χρόνο πρέπει να κάνουμε ένα μικρό απολογισμό σε τί σημείο βρίσκεται η γυναίκα σήμερα. Τί έχει κερδίσει από άποψη ισότητας και τί δεν έχει ακόμη κερδηθεί. Επειδή συμπληρώνεται και 100ετία εφέτος, στις αρχές Ιανουαρίου εκάναμε τον απολογισμό αυτό και γι'αυτό δεν θα τον επαναλάβω. Όμως θα σας πω περιληπτικά λίγα λόγια. Ότι δηλαδή είναι βέβαιο πως στην 100ετία που πέρασε, η μεγαλύτερη πρόοδος που έγινε από άποψη ανθρωπίνων δικαιω-

μάτων είναι στον τομέα της ισότητας των φύλων. Και πρέπει να πω ότι αυτό αναγνωρίζεται από όλους, και δεν είναι άσχετο με τους αγώνες που έκαμαν οι ίδιες οι γυναίκες. Για παράδειγμα, κατέπληξαν οι γυναίκες στην Παγκόσμια Διάσκεψη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου που έγινε το 1993 στη Βιέννη, από όπου βγήκε μια νέα Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ένα Πρόγραμμα Δράσης το οποίο προχωρούσε την ισότητα σε πολύ πιο ουσιαστική μορφή. Κατέπληξαν, λέω, διότι οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, ιδίως οι γυναικείες, εκεί είχαν τέτοια δράση, πολύ περισσότερη από τις κυβερνητικές αντιπροσωπείες, ώστε η εφημερίδα που κυκλοφορούσε μέσα στη Διάσκεψη έγραψε: «αν πρέπει να πάρει ένας ένα βραβείο σ'αυτή τη Διάσκεψη για την απόδοσή του, είναι οι γυναικείες οργανώσεις». Εις δε το Πεκίνο πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη Διάσκεψη που γνώρισε η ανθρωπότητα μέχρι σήμερα. 7.000 άνθρωποι μετείχαν στην κυρία διάσκεψη, δηλαδή αντιπροσωπείες κρατών στις οποίες μετείχαν και γυναίκες μη κυβερνητικών οργανώσεων, δημοσιογράφοι κ.λπ., ενώ υπήρχε και το Forum των μη κυβερνητικών οργανώσεων, στο οποίο έλαβαν μέρος 30.000 γυναίκες που έφτασαν στην Κίνα, την όχι και πολύ κοντινή χώρα και κάθε άλλο παρά ενθαρρυντική για τη διεκδίκηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και όμως δεν ωρρώδησαν ούτε προ του καθεστώτος, ούτε προ της απόστασης, ούτε προ των δαπανών. Με αποτελέσματα πάλι πολύ καλά.

Σήμερα έχουμε ένα πλέγμα πολλών διεθνών κειμένων αλλά και ελληνικών νόμων, οι οποίοι αναγνωρίζουν και επιβάλλουν την ισότητα των φύλων.

Όμως η πράξη απέχει ουκ ολίγον από τους νομοθετι-

κούς κανόνες. Και αυτό όχι μόνον εδώ αλλά και σε άλλες χώρες. Αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο. Εμείς έχουμε μια από τις πιο προοδευτικές νομοθεσίες, και βρισκόμαστε, στην πράξη, σε μεσαία κατάσταση από άποψη ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Προηγούνται οι σκανδιναβικές χώρες, και στο τέλος όλης της ουράς είναι οι φονταμενταλιστικές, του θρησκευτικού δηλαδή εξτρεμισμού, με επικεφαλής τις ισλαμιστικές χώρες, στις οποίες, ουσιαστικά, έχουν στερηθεί όλα τα ανθρώπινα δικαιώματά τους οι γυναίκες σήμερα.

Συμπερασματικά, στην Ελλάδα όπως και στις άλλες χώρες απομένουν πολλά, ώστε οι νόμοι και οι διεθνείς συμβάσεις να γίνουν πραγματικότητα. Με άλλα λόγια, για να γίνει η ισότητα ουσιαστική.

Μεγάλο βήμα ήταν αυτό που πετύχαμε το 1998 σ'αυτή την κατεύθυνση. 14 αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου Επικρατείας αναγνώρισαν ότι η τυπική ισότητα ενώπιον του νόμου είναι φενάκη για τις αδύνατες κοινωνικοοικονομικές τάξεις, κατηγορίες κ.λπ. Και ότι θετικά μέτρα, δηλαδή ποσοτώσεις, προτιμήσεις υπό όρους κ.λπ. είναι απαραίτητα μέχρις ότου επιτευχθεί ουσιαστική ισότητα. Όχι μόνο για τις γυναίκες. Για όλες τις αδύνατες κοινωνικοοικονομικά τάξεις.

Μερικοί αμφισβητούν ειδικά τα μέτρα αυτά για τις γυναίκες, ενώ έχουν προ πολλού εισαχθεί για τους εργαζόμενους, για τους μαύρους αλλά και ειδικά για τις γυναίκες με τη Διεθνή Σύμβαση κατά των διακρίσεων λόγω φύλου.

Όσο οι γυναίκες διεκδικούσαν να μπουέ απλώς ως μικροί υπάλληλοι στις δημόσιες υπηρεσίες κ.λπ. δεν προβάλλονταν μεγάλες αντιρρήσεις. Αλλά οι αντιρρήσεις εντάθηκαν, όταν είδαν ότι οι γυναίκες γίνονται υπουργοί, γίνονται πρωθυπουργοί, γίνονται πρόεδροι δημοκρατίας, επικεφαλής οργανισμών κ.λπ. Από δω και πέρα ο ανταγωνισμός σκληραίνει.

Εμείς, φυσικά, εξακολουθούμε τον αγώνα μας. Και η

Βουλή των Ελλήνων, αυτή της οποίας λήγει τώρα η θητεία, ετάχθη υπέρ της τροποποίησης του Συντάγματος ώστε με ρητή διάταξη να πάσουν οι αμφισβητήσεις, αν είναι ή δεν είναι συνταγματικά τα θετικά μέτρα, αυτά που θα καταστήσουν την ισότητα πραγματική.

Προχωρούμε. Ωστόσο, τί έγινε μετά από όλα αυτά, μετά τις αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας, μετά τη θέση της Βουλής των Ελλήνων; Τα ψηφοδέλτια των προσεχών εκλογών περιλαμβάνουν ελάχιστο αριθμό γυναικών. Εξακολουθούν τα ίδια. Και δεν είναι μόνο η συμμετοχή στην πολιτική εξουσία. Αυτά όλα αντανακλούν και στην δημόσια υπηρεσία και σε όλο το εργατικό δίκαιο.

Δυστυχώς, ακόμη δεν έχουμε σε καμία χώρα, ούτε καν στις σκανδιναβικές – μόνο που εκεί πλησιάζουν πολύ περισσότερο – ίση αμοιβή για ίση εργασία. Όσοι ρωτούν τί θέλουν ακόμη οι φεμινίστριες και γιατί συνεχίζουν ακόμη τον αγώνα ενώ τα πετύχαν όλα, δεν ξέρουν την πραγματικότητα. Να μάθουν πρώτα τί τραβάνε οι γυναίκες σε όλο τον κόσμο – από το να τις καίει ζωντανές η πεθερά στην Ινδία, γιατί δεν ξεφλήθηκε η προίκα, και να βουβαίνονται όλοι, γιατί δεν τολμάνε να το πούνε – μέχρι τις χώρες μας, όπου βεβαίως, οι διακρίσεις είναι ασυγκρίτως ελαφρότερου βαθμού, αλλά όχι λιγότερο συχνές. Η βία σε βάρος των γυναικών, αρχίζοντας από την οικογένεια, ανθεί και η σεξουαλική εκμετάλλευσή τους έγινε διεθνικό οργανωμένο έγκλημα.

Γι'αυτό εξακολουθούμε την ημέρα αυτή να καλούμε σε αγώνες. Και θα εξακολουθούμε. Και μεις και όλες οι γυναίκες διεθνείς οργανώσεις και εθνικές οργανώσεις, μέχρις ότου επιτύχουμε πραγματική ισότητα.

II. Τώρα πάω σε άλλο θέμα, το οποίο είναι συνέχεια του προηγούμενου: Γιατί καθιερώσε ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας την απονομή ενός βραβείου για εξαιρετη κοινωνική προσφορά στις 8 Μαρτίου;

Από την εκδήλωση της Ημέρας της Γυναίκας, 8-3-2000

Για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι, διότι αυτές που παίρνουν τα βραβεία είναι μεγάλες αγωνίστριες όλες. Δεν δώσαμε σε καμμία βραβείο, επειδή προσέφερε χρήματα, κάτι υλικό ή ασήμαντο. Όσες διαλέξαμε ως τώρα είναι μεγάλες αγωνίστριες με μεγάλη προσφορά σ'αυτή την κοινωνία. Και ο δεύτερος λόγος είναι, επειδή η προσφορά της γυναίκας είναι πολύ πιο αφανής, και γι'αυτό ξεχνιέται και πολύ πιο εύκολα. Οι άνδρες τις δικές τους υπηρεσίες, και όταν είναι πολύ λιγότερο ηρωικές και πολύ λιγότερο δηλωτικές αυτοθυσίας, τις προβάλλουν συνεχώς. Γι' αυτό δεν πρέπει εμείς να αφήσουμε να σβήσουν οι προσφορές των εξαίρετων εκείνων γυναικών, οι οποίες προσέφεραν στην κοινωνία πολύ μας μεγάλες υπηρεσίες με μεγάλη σεμνότητα.

III. Και τώρα πάω στο τρίτο θέμα, με βάση το προηγούμενο σκεπτικό: γιατί εκλέξαμε φέτος ειδικά τις Ελληνίδες Εθελόντριες της Γραμμής των Πρόσω; Εάν παίρνουν το βραβείο στα χέρια τους σήμερα πέντε από αυτές τις αγωνίστριες, στο πρόσωπό τους τιμάμε όλο το Σώμα των Ελληνίδων Εθελοντριών, οι οποίες προσφέρουν την ύψιστη υπηρεσία στην κοινωνία, βοηθώντας τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, χωρίς συμφέρον, χωρίς αμοιβή, και με τέτοια αυτοθυσία, δηλαδή χωρίς να καλούνται στον πόλεμο, εθελοντικά θυσιάζουν και τη ζωή τους υπηρετώντας μέρα-νύχτα μέχρι την πρώ-τη γραμμή του πυρός.

Εγώ δεν γνωρίζω άλλη προσφορά κοινωνική μεγαλύτερης αυτοθυσίας και μεγαλύτερου πατριωτισμού από αυτή των Ελληνίδων Εθελοντριών, και μάλιστα αυτών που έλαβαν μέρος στους πολέμους, όλους τους πολέμους που είχε η Ελλάδα.

Εμείς σήμερα τιμάμε ειδικά εκείνες του πολέμου του 1940, διότι ευτυχώς έχουμε ακόμη επιζώσες μεταξύ μας. Και είναι μεγάλη η χαρά μας, που έχουμε αυτές τις κυρίες μεταξύ μας.

Επιθυμώ να τονίσω την έκφραση του μεγάλου θαυμασμού μου για τις γυναίκες αυτές, και μάλιστα σε εποχή που πάσχουμε από ατονία όχι μόνο αυτοθυσίας αλλά και απλού εθελοντισμού και πατριωτισμού. Πάσχουμε από ατονία σε όλα αυτά τα πεδία. Και αυτός είναι ένας λόγος που ξαναθυμηθήκαμε με τόση ευγνωμοσύνη και θεωρήσαμε ότι πρέπει να προβληθεί όσο είναι δυνατόν περισσότερο αυτή η προσφορά των Εθελοντριών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού.

Όταν λέω πατριωτισμό, ας μη νομισθεί ότι πρόκειται για σοβινισμό και για εθνικισμό. Σοβινισμός είναι όταν διεκδικείς να πάρεις εδάφη από τον άλλο, έστω και τα άλλοτε προαινίως κατεχόμενα από μάς. Εμείς δεν ζητάμε τέτοια. Πατριωτισμός είναι όταν δεν δέχεσαι εις βάρος της χώρας σου να μειωθούν τα εθνικά της δίκαια, να καταληφθούν από ξένες δυνάμεις σημερινά ελληνικά εδάφη.

Εξάλλου, την αυτοθυσία την υπογραμμίζω σε πλείστες περιπτώσεις, όχι μία, σήμερα που ο αντίποδάς της, δηλαδή ο ατομικισμός και η μανία του κέρδους, έχουν κυριαρχήσει στη δική μας κοινωνία και κάθε άλλο παρά ενδιαφέρονται οι περισσότεροι άνθρωποι για κάτι άλλο πέραν από την κτήση κέρδους με οιοδήποτε μέσον. Χωρίς κανένα χαλινό από ηθικές αξίες. Αυτά πρέπει να τα λέμε, γιατί είναι στη ρίζα της κακοδαιμονίας των κοινωνιών της σημερινής εποχής. Και της δικής μας. Το παράδειγμα των βραβευμένων σήμερα αποτελεί μάθημα όχι μόνο απλής κοινωνικής προσφοράς, αλλά αυτοθυσίας.

Δίνω τώρα το λόγο στις Αδελφές, για να μας εκθέσουν με στοιχεία τί ακριβώς ήταν αυτή η προσφορά τους. Σας συγχαίρω από την καρδιά μου, και εύχομαι, αγαπητές φίλες μας Αδελφές, να σας έχει παράδειγμα η κοινωνία πάντοτε. Σας παρακαλώ να δεχθείτε την έκφραση της βαθιάς ευγνωμοσύνης μας.

Από αριστερά διακρίνονται οι κυρίες:

Α. Πορτοκαλάκη, Ε. Δημητρίου, η βραβευθείσα Ελ. Αντύπα, η βραβευθείσα Σ. Μεριά, η Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, η βραβευθείσα Ι. Καραγιάννη και η Στ. Παπαμικρούλη